

E. St. Vráz.

Z Duha Času vyjmáme následující o českém cestovateli E. St. Vrázovi:

Ve chvíli, kdy tyto řádky dostanou se do rukou našich čtenářů, spojí se již noha slavného cestovatele českého, E. St. Vráze, na svobodné půdě americké. Zmiňovati se křehčí o cestách našeho vzácného hosta, zmiňovati se ještě o jeho neobyčejném úspěchu, o jeho vlastenectví, bylo by pouhým opakováním toho, co již téměř všechny české listy zde i za mořem byly pověděly. Již dříve seznámili jsme s jeho úspěchy na cestách českou veřejnost a účastníci posledních výprav do Čech, jimž dopřáno bylo být přítomni jeho veleputavé přednášce, vřelou pověst jeho nejenem potvrdili, ale přímo nadšením o něm vypravují, a někteří vybědili jej, aby zavítal za vody Atlantida do svobodné Ameriky a zde uspořádal řadu přednášek.

A vynikající krajani žádosti té vyhověl. Dnes již meška mezi krajany new-yorskými, kde uvědomil občané se věci různé ujal i sibihoj, že vystoupení p. Vráze v americké metropoli bude mít úspěch zajištěný. Z New Yorku odebere se slavný náš cestovatel do Baltimore, kde uspořádá jednu neb dvě přednášky, navštíví Cleveland a Detroit, kde jemu novitě v prvně jmenovaném místě časopisy již zahájily horlivou agitaci a konečně zavítá ku konci tohoto měsíce do Chicaga, kde Čechové zajiště postarají se o to, aby slavný náš krajan na první pohled poznal, že nalezá se metropolí amerických Čechů. Navštívil-li pak ještě jiná města, není nám ve chvíli, co toto píšeme, známo, ale jsme přesvědčeni, že i náš český západ nedá si ujít tuto příležitost a pana Vráze vyzve, aby uspořádal přednášku tam, kde dostatečný počet krajanů již z předu zajistil by úspěch jak mravní, tak i finanční.

A čím to jest, že muž poměrně tak mladý, rázem získal si tak slavnou pověst, že lidé český ze všech končin spěchá, aby mohli nad mru zajímavému líčení naslouchati? bude se as mnohý čtenář ptáti. Odpovíme na to krátce: Vráz poutá každého svým úchvatným líčením, které jest prosto suchopárných výkladů — tak že posluchač vydrží naslouchati jeho řeči celé hodiny, aniž by pocítoval nejmenší únavy. Však co nejlhá nějšho — Vráz jest na prvním místě Čechem — a to Čechem nadšeným, takže, žel, mezi muži, kteří vynikli mimo hranice vlasti, tvoří vzácnou výminku.

Na konec dovolíme si učiniti malou poznámku: jest zapotřebí křiklavých reklam v časopisech, aby uvědomili muži a ženy povzbuzení byli k návštěvě jeho přednášek? Po našem náhledu nikoliv. Již pouhé oznámení, že takový vynikající krajan meška mezi námi, mělo by postačiti, aby všude, kdekoliv se na své cestě zastaví, české síně byly uvědoměným obecněm přeplněny. Necháváme-li si při každé příležitosti říkati, že jsme lidem uvědoměným, musíme též uvědomělost svojí při každé příležitosti osvědčiti skutkem. Z přednášek Vrázových odnese si každý čtenář poučení, jaká by měla být v knihách marně hledat a končíme člunek tento s tím očekáváním, že cesta Vrázova "českou Amerikou" bude velikým úspěchem a že slavný cestovatel bude mít dosti příčin, aby zachoval si Čechy americké v živé paměti. Mnozí krajani mylně domnívají se, že tak vynikající cestovatel musí vládnouti značnými prostředky peněžními, leč není tomu tak a z jakými nesázemi často zápasiti musí, o tom zmínil se sám pan Vráz ve své přednášce, kterou měl v Praze na Žofině a v níž v úvodu svým pravil:

"... Kdož mně snad závidíte, ne-

rušíte můj krásný sen pobytu v Čechách, po němž následovati bude trpké probuzení v nových útrapách cest. Netoužil jsem po vavřínech cestovatele objevitele, byl jsem vždy jen sběratelem přírodnin a činnosť má byla mnohdy skvělým výsledkem korunována. Podarilo se mně nasbírat mnohé vzácné věci, jež posílal jsem do Evropy. Ptáte se, proč jsem vás to nejšel do vlasti? Odpověď jest jednoduchá. Sbírky moje nemohly zůstati pohromadě, protože jsem se s prací sběratelskou v cizích dílech světa livil, nevládná žádnými fondy ani podporami. Jen tu a tam když prostředky mě to dovolovaly, poslal jsem českému museu některá vzácná desiderata. Bohdá, že v budoucnosti bude mně možno vydatně ji museu naše obohatiti. Mezi černochy nestojíte se lacino, vidíte každý černoch v bělochovi boháče, který jen z lakoty nechce se s ním dělit."

Vráz sledoval v Gambii roku 1884 stopy cestovatelů Mungo Parka a majora Houghtona; oba zahynuli ve službě výzkumných cest: Park zahynul r. 1796 v Nigru, když plováním zachrániti se chtěl před stihajícími jej černochy; Houghton zavražděn byl v Ladamara.

Jest-li již Evropané, vřím pohodil opatření, strádají, jakž teprve cestovatel, odkázaný na podivné výrobky černochské kochyně, ponecháný libovůli černochských pohlavárů u nichž zakoupiti si musí přechod jejich územím! Dnes úpal palčivého slunce, jindy tropické vydatné deště, mění krajinu jednou v poušť, podruhé v nezdramý močál.

A přece jest divuplný též africký prales! Zde poletuje veliký brook goliáš, ale ihned uniká nepřekvapíme-li ho za raui rosy; zde poletují krásní motýlové Charexes, usedající na skvělých stromech Bignonia tulipifera; zde stojí mohutné stromy baobabu (Adansonia digitata), v jejich kmeny žijí černochi obývají.

Na horním toku řeky Gambie, krajinami, cestovatelem Mungo Parkem objevenými, Vráz zúčastnil se válečného tažení mahomedánských černochů Mandingů proti Kuřím Soninkům. Těžkou nemocí uchvácen a jsa bez prostředků, nucen byl se vrátiti zpět.

Na řece Gambii Vráz dlel po dvě léta. Od roku 1885—1888 vedly jej cesty na "Zlaté pobřeží", pobřežní pruh země velikosti Čech "Gold Coast Colony" zvaný, jež spravuje anglický guvernér, sídlící v letech posledních v Christiansborgu, který leží neudaleko nejdůležitějšího města Akkry.

Zde měl Vráz krásné výsledky sběratelské; poznal horstvo Akvapin, rozkládající se v části bývalé veliké říše Ašantů, proslulých jako Daho nejlepší hlušným obyčejem náboženským, obětovati lidi. Ač nejsou to více hekatomby lidských obětí, jež dříve u příležitosti úmrtní princů neb k usmrtění bohů obětovány byly, naskytla se i Vrázovi příležitost, spatřiti hnusný způsob, jak na obětovaném trupu otroků veptí a pái si pochutnávali. S družinou loveckou vydal se do rovin aframských na honbu slonů a buvolů. Přebrodiv řeku Voltu, dotkl se též oblasti tributárních států Dabomejských.

Jaké to scény přírodní, jaké podivné zvyky a národy tu poznal, jak živě dovede líčiti! V pralesě ticho, tu ozve se podivný křik tlustose (hyraux), znějící jako "avia", vždy silnější až do chrapatu, že poděšen bývá, kdo nezná původ onoho křiku. Leč potměšilá šimnice i zde podlomí la energii cestovatele. Tehdy poznal blahodárnou činnost missonářů a laskavou jejich péči záhy se pozdravil.

Z tohoto krátkého nástinu každý pozná, jak mladý ten muž bohat jest zkušenostmi a jsme jisti, že ve všech městech, kam zavítá, uvítan bude tak, jak si toho právem zaslouží, jako

vynikající cestovatel a upřímný Čech!

O přednášce Vrázově, kterou v Baltimore uspořádal, přinesl tamní "Baltimore American"—dne Svornosti—referát následovní:

"Prof. E. St. Vráz, proslulý český učelec a cestovatel, fečnil minulého večera v Šimkově sňi Bohemia na severní Broadway o svých cestách Afrikou a Jižní Amerikou. Sň byla přeplněna jeho krajany baltimorskými, kteří jej nášeně uvítali. Potlesk za potleskem buráel sňi, když pan Vráz se objevil na jevišti; přítomné obecenstvo nášeně jej pozdravovalo touto bouří potlesku a hudba hrála české vlastenecké písně. Sál byl krásně dekorován americkými a českými prapory. Pan Vráz fečnil český. Vyprávěl o neodolatelné touze, jaká se jej od studenta pražské university zmocňovala, státii se cestovatelem a objeviti vědě zeměpisné a přírodopisné záhadu neznámých regionů. Při provádění těchto plánů musil se vzdáti pohodlí života, avšak již to, že dle sil svých přispěl vědě, bylo mu odměnou za veškeré strádání a nebezpečí, jež na cestách svých musil zakoušeti. Vysoce zajímavým způsobem líčil své cesty Afrikou, mluvil o zvycech a obyčejích divokých kmenů, jež obývají neznámé kraje africké a vyličoval i mnohé zajímavé a dobrodružné své zkušenosti. Pravil též, že některé části africké skýtají dobré pole pro přistěhovalectvo a až budou náležitě přivedeny pod vliv civilizace, očekává je velký vývin. Severní a jižní Afrika jsou jediné části vhodné na osazování bělochů. Pan Vráz zároveň velmi poutavě líčil své cesty z vědecké bádání v Jižní Americe."

Pak přináší dotyčný list stručný, ale velmi lichotivě psaný životopis Vrázův; zmiňuje se o jeho studiích, o jeho touze cestovatele a o tom, jak posléze uskutečnil své přání a vydal se na cesty neznámými a neprozkoumanými krajinami Afriky a sebral mnoho drahocenných předmětů, jež daroval českým musem.

"Vedle své africké cesty," praví "American" dále, "navštívil Vráz Jižní Ameriku, kdež přestál nepopadatelně obtížně a nebezpečně. Vykonal 7,000 mil cesty po řekách Amazonské a Orinoko a pak překročil pohoří Andeské do Chile. V New Yorku fečnil tisícům krajanům a odjel na západ, by fečnil v Clevelandu, Detroitu a Chicagu. V poslednějším městě připravuje mu skvělé uvítání 80,000 tamních Čechů. Vzežením jest Vráz slabší postavy, ohnivých očí a bohatého černého vlasu. Když fečnil, přecházel po tribuně a se zápallem vyprávěl o svých dobrodružstvích. Při své přednášce oděn byl v šat, v němž procestoval divočiny africké."

O přednášce Vrázově, v úterý večer min. týdne v Clevelandu oděvané, přinesla "Dennice Novověku" zprávu následovní:

Referát o přednášce podati nemůžeme, nedělali jsme si zápisků — a přednášce byl by také jen hodně zběhlý stenografaista stačil. Vždyť p. Vrázovi se feč z výmluvných úst jen jen hrne, takže sotva ucho mu postačí, natož tužka referentora. Částina jeho jest ku podivu vyhrušená, feč malebná a mřety vzletná a látka tak pečlivě volená a spracovaná, že ani na chvíli posluchače neunavuje, nřbrž interes jeho spěe stupňuje, takže u nášleho konce ještě každý jako přišroubovaný čekal, — že pan Vráz začne znova. A to je tuším největší míra chvály, jaká přednášce, která kterémukoli může být vzdána.

Africké cesty své se přednášce jen letmo dotekl, načež se pustil pln energie na svou proslulou výpravu jihoamerickou, vada čtenáře po vele-toku Orinoko, přes mohutné horstvo

kordillerské až ku břehu Tichého moře. Když ještě byl "malým latinářem," pravil přednášce, žeti Humboldtovu cestu Jižní Amerikou a tenkrát již zrodila se v něm touha pustiti se po stopách velkého a geniálního cestovatele německého, jenž equatorialní Ameriku laskoučemu světu teprve odkryl. S českou houževnatostí pojal ten úmysl, až ho provedl. Na vodách Orinoka plul ve vlastní kanoi (volném člunu) nazvané Praha, nad níž šepetala se vanele bílo-červená vlajka, naše česká vlajka, jež tuším ponejprv veselým plápolem svým tak vzdálené končiny pozdravila. A vřaje té vzdala vojenskou čest i cízá Nše, ohromné člářství brazilské, když Vráz na pomoc: jeho při vojenské stanici se byl octnul. Cestovatel urazil tisíc mil, poznal tuším asi 35 kmenů indiánských, seznámil se, pokud při tak krátkých stycech možná bylo, s některými indiánskými jazyky, klestil si cestu pralesy — pralesem avětřím i pralesem smutným, v němž dš uláhá na poutníka —, ubánil tryskem po pampách, okoušeje život volného člověka a pozdravuje velikopřý východ slunce na těch štrých stepech, jež nádherně zbarvené kvítí mění v překrásný květinový parku podobný koberec, — vrhal se do tónů a zátok na stepch, aby se ochladil, — honil zvěř, štřelil ptáky, sbíral plazy, rybařil, chytal hmyz, trhal květy nejkrásnějších barev, nejlíbeznější věnč, nejbizzarnějších tvarů, — sle doval let kolibříků a motýlů jako v zlaté smáčených, — léčil Indiány, — hynul v hrozném záru slunečntm trápen ja žizní na samém pokraji bystrých vod, k nřmž se však pro oslepení své odvážlii nemohl, aby v závratných orinokkých vřech hrob nenalezl, — zápasil s pekelným vedrem, tropickým deštěm, krkolomnoti cest, strmosti nebetyčných výšin, s burácejícím větrem a ledobitím (na Andách padají ne kroupy, ale kusy ledu), — s jguárem, touto nejdřavější šelmou equatorialních pustin a s jedovatými rybami a plazy, — se zimnicemi, červenkou a úzhy slunečnicemi, — vycházej ze všech těch zápasů jako vítěz, ač nejednou lačná smrt pokládala jej za bezpečně sousto. Ano, i z nejopovážlivějšího pro mládenčského cestovatele nebezpečí vyvázil. Dámy se již asi dovtipily. Pan Vráz měl se totiž u jednoho indiánského kmene oženiti s deorou náčelníka. Kdyby však tato dívka byla bývala hezká, spůsobná, svůdná, bylo by to nebezpečí a ovšem i to hrdivství věš. Ta mladá chicagská dáma, která p. Vráze v sráci nosí, bude mu ničemně předece vděčna, že pokušení odolal, čřmž hnev náčelníka a celého kmene, jenž se tím odmítnutím ruky nabízené nevěsty uraženým čtil, na sebe uvalil.

Obecenstvo poslouchalo zdatilé líčení některých obrázků "přifrody a lidí" horkého páma s dechem zatajeným. Když přednášce skončil, nechtělo se nikomu ani z místa, tak byli k sedadlům přikouzení tím co právě byli slyšeli. Ještě něco dodáme. Pan Vráz, jako jist cestovatel před nřm, ukázal na několika příkladech, že největším nepřitelem člověka v tropech není přiroda, nřbrž člověk, a to bílý člověk, nikoli domorodý rudoch. O bělochích na hranicích civilizace hnušo prý mluvit, kdežto divoši z pravidla nejsou zlí.

Pan Vráz odjede ze Sp. Států na Havajské ostrovy a snad přimo do Japonska, kde nějaký mřec prodíí načež odpluje do Singapore. Hlavním cílem cesty jeho jest holandská Indie a nová Guinea, kamž nejvřelejší přání všech krajanů jej budou provázeti!

Několik roků trpěl jsem neduem jater a vzdal jsem se již vší naděje na uzdravení: konečně užil jsem Dr. Augusta Koeniga hamburské kapky a byl jsem v krátké době vyléčen.—G. Jehn, Clayton Mo.

Zprávy osobní.

— Minulý úterek měli jsme potěšení uvítati váženého osadníka Colfaxského, pana Součka, který přivezl ku prodej do Omahy lezeční náklad hověšho dobytka. Měl siie naspěchi, tak že jsme mohli mu pouze stisknouti pravici, avšak bylo nám přeco mílo, že na nás nezapoměl.

— Pan Čeněk Duras, kasír wllberského banku, byl v Omaze minulou středu v záležitostech obchodních. Stěloii nám, že siie v Saline se letos tak nevěká, jako před lety, ale to životní přeco každě nějak "klepe."

— Pan J. W. Shabata, nově zvolený klerk krajského soudu v Saline Co., navštívil Omahu ve středu, aby se podíval na za mississippiký kongres, jehož sjezdu loni v St. Louise se zúčastnil co zástupce. Pan Shabata jest vřice uspokojen nejen tím, že zvolení dosáhli, nřbrž ještě více tím, že dostalo se mu vydatné podpory od krajanů, což jest důkazem jejich přiznání, které bude se snažiti vždy hodným býti.

— Pan V. L. Vodička, starý náš spousoobčan, který od jara vede ochod v Odell, přijel ztráviti den díkůvzdání do Omahy. Stěloii, že v Odell jsou časy bídné.

— Frank Barta, z Western, Neb., mladý fezník, díel v Omaze po dva dny minulého týdne a navštívil a prohlédl si závod nás.

— V tyto dny přijel z Cuba, Kans., pan Václav Vokál a zařídil zde dílnu brusěckou v domě pana Pelanta. Poslouží broušením jakýchkolivků nástrojů, správkami šicích strojů i jakýmkolivě jinými a jakoukolivě prací zámečnickou. Doufáme, že nalezne mezi námi dosti práce.

Po 1/2 století

mizely zevnější bolesti lidstva i zřvat před hojivou mocí

Mexican Mustang Liniment

největšho to nepřitele všeho druhu zápalent známého věde o léčen.

Pánům úředníkům spolků. *Úzetní (obchodní) knihy, jako Ledgers, Journals, denní knihy a řine od 75c. nahoru u Pokroku Zapada.*